

FRI-2G.404-1-EM-09

**METHODOLOGY FOR INITIATING A PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP WITH A
HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION**

Diana Avramova, PhD candidate

Department of Management and Business Development
Faculty Business and Management,
University of Ruse „Angel Kanchev”, Bulgaria
Tel: +359889517349
E-mail: davramova@uni-ruse.bg

Assoc. Prof. Daniel Pavlov, PhD

Department of Management and Business Development
Faculty Business and Management,
University of Ruse „Angel Kanchev”, Bulgaria
Tel: +359884343132
E-mail: dpavlov@uni-ruse.bg

***Abstract:** Public Private Partnership is a tool that can help universities to attract an additional flow of resources to modernize and increase their impact on innovation. In the scientific literature there is no detailed information on the phase of initiating PPPs. The aim of this paper is to present a methodology for initiating a public-private partnership with a higher education institution.*

***Keywords:** PPP, initiate, methodology, university*

***JEL Codes:** M10, I20*

ВЪВЕДЕНИЕ

Публично-частните отношения (ПЧП) са форма на сътрудничество между публичния и частния сектор с цел осъществяване на проект или услуга, традиционно предоставяни от публичния сектор. Всяка от страните в едно ПЧП има определени предимства спрямо другата при осъществяването на определени специфични задачи и функции. (Kanev, E., 2011).

Според доклад на Koen Jonkers и обновената програма на ЕС за висшето образование, университетите не използват пълния си потенциал. Лами призовава за намиране на допълнителен поток от средства за подпомагане на университетите да модернизират и да увеличат въздействието си върху иновациите. (Koen Jonkers., 2018).

След обстоен анализ на съществуващата литература в сферата на ПЧП се забелязва че има много примери и разработки за фаза планиране, изпълнение и контролиране на ПЧП, но липсват обстойни такива за фаза иницииране на ПЧП. Този факт провокира авторите на настоящия материал да разработят и представят примерна методика за инициране на ПЧП между производствено предприятие и висше училище, с възможност за приложение и в други публични образователни учреждения. Ето защо **целта** на настоящия доклад е да представи методология за инициране на публично частно партньорство с Висше училище.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Целта на разработената **Методика за инициране на ПЧП между производствено предприятие и висше учебно заведение** е да се представят пред бизнес организациите съществуващи или потенциални релевантни възвъможности. Настоящата Методика е изготвена на основание проучване нагласите на машиностроителни МСП за включване в ПЧП с Висше училище. Тя е предназначена за ръководителите, преподавателите, докторантите и студентите на университетите, както и за частния сектор в България.

Методиката има следните **общии цели**: да даде насоки и улесни осъществяването на процеса на ПЧП между МСП и висшите образователни институции; да послужи при оценяването на възможностите за реализиране на проекти на ПЧП между МСП и висшите образователни институции. **Специфичните цели** на Методиката са:

- Насърчаване на фирмите за проучване и прилагане в дейността си на ПЧП;
- Привличане вниманието на фирмите към възможностите, които биха могли да реализират в следствие на бъдещо участие в ПЧП с Висше училище;
- Насочване на фирмите при подготовка проучването на собствените индивидуални нужди и потребности в контекста на бъдещо участие в ПЧП с Висшето училище.

Методиката включва 8 основни стъпки:

1. SWOT анализ на образователната институция.
2. Приоритизиране на възможностите за ПЧП.
3. Избор на фирма.
4. Подготовка на първа среща.
5. Първа среща с фирмата.
6. Подготовка за втора среща.
7. Провеждане на втора среща.
8. Оформяне на рамково споразумение.

Стъпка 1. SWOT анализ на образователната институция

В стратегията за развитие на висшето образование в Р. България за периода 2014-2020 г. е разписан обстоен анализ на силните и слаби страни на висшите образователни институции в България (MON, 2014). По примера на този анализ ръководителите на висшите училища трябва да направят подробен SWOT анализ на образователното учреждение, което ръководят, за да могат да идентифицират нужди, които биха могли да се задоволят чрез сключване на ПЧП с бизнес организации, както и силните си страни, с които могат да привлекат вниманието на бизнес средите.

Изследванията на Stanimirov et al. (Stanimirov, 2016) за управление на връзките с клиентите в голяма степен могат да се приложат и за подобряване на връзките на индустриалните предприятия и с образователните институции. Денева и кол. (2016) изследват основните теоретико-емпирични аспекти на съвременните форми за съвместен бизнес в България. Бизнес средата оказва влияние за инициране на публично частно партньорство. За нейната оценка могат да се ползват различни метрични инструменти (Zagorcheva, 2016).

Стъпка 2. Приоритизиране на възможностите за ПЧП

Висшето училище може да играе различни партньорски роли в изграждането на сътрудничество. Тези роли не са взаимноизключващи се, а напротив те се допълват и една роля често води до друга или се интегрира в друга, а именно:

- **Донор** (финансов обезпечител). Висшето образователно училище може да желае да стимулира широк кръг от партньорски мероприятия като финансира сам или съвместно с бизнеса определени проекти.

- **Договорчик и техническа помощ**. Публичното висше училище има на разположение съществени човешки и технически ресурси, които могат да се предоставят на местния бизнес при създаването и поддържането на сътрудничество между двете страни.

- **Създател на по-висока квалификация**. Изграждането на капацитет и усъвършенстване на знанията са една от основните задачи на обучителните организации и една от дългосрочните цели в стратегията за развитие на висшето образование в Р. България.

- **Организатор на срещи**. Университетите често играят роля на организатори на срещи по важни въпроси. Такива дискусии са важна предпоставка за решаване на специфични проблеми в общността.

- **Катализатор**. Университетите могат да изследват влиянието си и ресурсната си база, за да се включат в дългосрочни ПЧП за решаване на специфични проблеми в общността.

- **Проводник.** Висшите учебни заведения могат да служат за проводник на финансираня за партньорските дейности

- **Партньор.** Това е най-явната роля на университетите – да са партньори в различни проекти, които ще доведат до положителен резултат за обществото

- **Фасилитатор.** Публичните висши институции заедно с местната власт могат да подпомагат съвместните усилия на различни организации при решаването на обществени проблеми.

В допълнение следва да се вземат под внимание и новите изисквания към фирмите да прилагат политика на корпоративна социална отговорност (Kunev at al., 2017).

Стъпка 3. Избор на фирма

След като образователната институция си изясни кои са силните и слаби страни и какви роли може да изпълнява в едно бъдещо ПЧП, тя трябва да насочи вниманието си в търсене на подходящ партньор от страна на бизнеса, с който да сключи ПЧП, в следствие на което да се реши даден проблем или да се задоволи дадена нужда на висшето училище. Изборът на фирма може да се осъществи по няколко канала: от Търговски регистър; от Апис, от досегашни партньори; от познати; от публикации на добри практики; от реклама и др.

Основната цел на ПЧП е срещу заплащането да се получи добра стойност. Това не означава непременно постигане на най-евтина услуга, а на баланс между цената и качеството на услугата. Следователно основният принцип при подготовката и осъществяването на едно публично-частно партньорство е осигуряване на баланс между интересите на страните, вкл. и специални гаранции за защитата на публичния интерес

Стъпка 4. Подготовка на първа среща

Първата среща е изключително важен етап за инициатора и трябва внимателно да се обмисли и подготви. Подготовката на този ключов етап може да включва най-общо в 4 основни стъпки:

- Подготовка и организация на първа среща.
- Уведомление на участниците.
- Оформяне на документи и осигуряване на техническите средства.
- Изисквания към поведението на организаторите (държание, стил на ръководство и спазване на бизнес етикет).

Стъпка 5. Първа среща с фирмата

Заседанията по време на първа среща трябва да протичат делово и целенасочено. Добре организираната подготовка на деловата среща гарантира до известна степен техния благополучен завършек. От гледна точка на участниците е важно да се уважават интересите и исканията на отсрещната страна, да има стремеж към взаимно разбиране на мотивите, да се търсят мостове за постигане на съгласие. Могат да се ползват и проучванията на Коцев (2008) за успешно интегриране на индивидуалните и груповите интереси.

Ключов момент по време на първата среща е попълването на Анкетната карта 1, която цели да насочи вниманието на бизнес организациите към ПЧП с образователна институция. Анкетата включва: въпроси определящи основната икономическа дейност; големината и контактни данни на бизнес организацията; въпроси насочващи вниманието към ПЧП като инструмент за решаване на конкретни казуси; въпроси представящи възможните роли на висше учебно заведение в едно бъдещо ПЧП; въпроси представящи възможните роли на бизнес организациите в ПЧП с висша институция.

Първата среща приключва с попълване на Анкетна карта 1 и изготвяне и надлежно оформяне на Протокол.

Стъпка 6. Подготовка за втора среща

Подготовката на втората среща по стъпки препокрива подготовката на първата среща относно изпращане на покани и уточняване на дата, място, час и тема на последващата среща,

необходими реквизити и оборудване. На този етап се анализира Протокола от първата среща и се правят основни изводи и препоръки към втората среща. Подготвя се Анкетна карта 2, където въпросите вече са по детайлизирани към иницирирането на конкретно ПЧП на ниво факултет/кафедра/лаборатория.

Стъпка 7. Провеждане на втора среща

Провеждането на втората среща също трябва да протича делово и стегнато. Добре е ако първата среща е била на територията на едната страна, втората среща да се проведе на територията на другата страна, за да могат и двете страни да добият конкретни впечатления за потенциалните си партньори.

Ключов момент по време на втората среща е попълването на Анкетна карта 2, която цели да насочи вниманието на бизнес организацията към конкретни възможности за ПЧП с висше училище на ниво Факултет/кафедра. Анкетна карта 2 съдържа детайлни въпроси за конкретни ПЧП, които могат да се реализират между кафедра на висше учебно заведение и бизнес организация, като например: „*Бихте ли закупили инвентарно оборудване за нуждите на учебния процес в кафедра, обезпечаваща учебно-изследователска дейност по „Икономика и управление“ с поставено Ваше лого?*“; „*Бихте ли финансирали разработване на казус / личност за Ваша фирма, която да се ползва в учебно-изследователския процес на кафедра, обезпечаваща учебно-изследователска дейност по „Икономика и управление“?*“, „*Бихте ли финансирали разработването на нови учебни помагала за кафедра, обезпечаваща учебно-изследователска дейност по „Икономика и управление“, с интегрирана в тях реклама за Вашата фирма?*“, „*Бихте ли финансирали провеждането на студентски проучвания в кафедра, обезпечаваща учебно-изследователска дейност по „Икономика и управление“ по Ваше задание?*“ и др.

Втората среща приключва с попълване на Анкетна карта 2 и изготвяне надлежно оформяне на Протокол.

Стъпка 8. Оформяне на рамково споразумение

Рамковото споразумение е последна стъпка от етапа на иницириране на ПЧП между висше училище и бизнес организация. То може да бъде изготвено и подписано в края на втората среща или да се организира отделна среща за подписването му на база на дискусиата от втората среща. Рамковото споразумение декларира желанието на двете страни да реализират бъдещ договор за ПЧП. Това споразумение трябва да съдържа клаузи, които двете страни желаят да се включат в бъдещия договор за ПЧП. Примерно рамковото споразумение може да включва 18 клаузи (Ministerski savet, 2009), като из между тях ще бъдат следните 5 клаузи:

- Предмет и срок на договора;
- Задължения на бизнес организацията;
- Задължения на публичното висше училище;
- Отговорност за неизпълнение. Освобождаване от отговорност;
- Други условия. Влизане в сила на договора.

ИЗВОДИ

Показаната методика може да бъде приложена на ниво университет, кафедра, лаборатория, училище, детска градина и други образователни структури. Тя дава стъпките, които ръководителят на съответната образователна институция може да предприеме във фаза иницириране на публично-частно партньорство.

Настоящата методика е разработена след подробно допитване до ограничен брой собственици на малки производствени фирми в област Русе. Тя отразява техните желания за ефективни взаимоотношения с висши училища въз основа на двустранни ангажименти. Методиката предстои да бъде апробирана сред ръководители на малки машиностроителни предприятия в област Русе с цел подпомагане управлението на икономическите връзки „бизнес-университет“.

REFERENCES

Deneva, A. i dr. (2016) *Savremenni formi na savmesten biznes*. Almanah na nauchni izsledvania. SA D.A.Cenov. Svishtov, 2016, br.23, s. 5-35, Izdatelstvo IA Cenov, ISSN: 1312-3815) (**Оригинално заглавие:** *Анета Денева, Искра Пантелеева, Христина Атанасова, Елена Йорданова, Йоана Петрова, ивайло костов, Мариела Вакинова-Петрова, Пламен Пантелеев, Румяна Ангелова. Съвременни форми за съвместен бизнес // Алманах научни изследвания. СА Д. А. Ценов - Свищов, 2016, бр.23, с.5-35, Издателство: АИ Ценов, ISSN: 1312-3815).*

Evgeni Petrov Stanimirov, Vladimir Sashov Zhechev, Maria Radoslavova Stanimirova. (2016) *Strategic Readiness for CRM Process Management: the Case of Business Service Companies in Bulgaria* // Sarajevo Journal of Social Sciences; Faculty of Business and Administration; International University of Sarajevo; ISJSS; ISSN 2303-7105, Vol 2, No 1 (2016)

Kanev, E. (2011). *Publichno-chastno partniorstvo. Principi, model i politiki za chastno predlagane na publichni uslugi*. Izdatelstvo „Iztok-Zapad“, ISBN 978-954-321-823-3.

(**Оригинално заглавие:** *Кънев, Е., 2011. Публично-частно партньорство. Принципи, модели и политики за частно предлагане на публични услуги. Изд. „Изток-Запад“).*

Koen Jonkers. (2018) *A Regional Innovation Impact Assessment Framework for universities*. European Commission. JRC Discussion Paper Joint Research Centre, Brussels January 2018 URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/regional-innovation-impact-assessment-framework-universities> (Accessed on 29.08.2018).

Kotsev, E., (2008). *Integrirane na individa i grupata v organizatsiyata. A Grup* (**Оригинално заглавие:** *Коцев, Е. 2008. Интегриране на индивида и групата в организацията, А Груп).*

Kunev, Sv., I. Kostadinova, B. Stoycheva. (2017). *Business Governance and Corporate Social Responsibility in Bulgaria* // Annals of „Eftimie Murgu“, University Reşita, Fascicle II. Economic Studies, 2017, No XXIV, pp. 99-115.

Ministerski savet. Saveta po decentralizacia na darjavnoto upravlenie,(2009), *Praktichesko pomagalo. Metodika I primerni obrazci na dogovori za realizirane na publichno-chastno partniorstvo ot mestnata vlast.* Sofia, 2009. URL: www.self.government.bg/download.php?p=67756964655f7070702e706466&r=313234343831353232332e706466 (Accessed on 15.08.2018). (**Оригинално заглавие:** *Министерски съвет. Съвет за децентрализация на държавното управление. Практическо помагало. Методика и примерни образци на договори за реализиране на публично-частно партньорство от местната власт. София, 2009.* URL: www.self.government.bg/download.php?p=67756964655f7070702e706466&r=313234343831353232332e706466)

MON. (2014). *Strategia za razvitie na visheto obrazovanie v Republika Balgaria za perioda 2014–2020 g.* Sofia, 2014. URL: <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=4620> (Accessed on 15.08.2018). (**Оригинално заглавие:** *МОН., 2014 Стратегия за развитие на висшето образование в Р. България за периода 2014-2020 г. София, 2014.* <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=4620>)

Zagorcheva, D. (2016). *Model za opredeliane investicionnata privlekatelnost na obshtinite v Balgaria*. Nauchna konferencia na RU&SU, 2016, s.s. 63-67 URL: <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp16/5.1/5.1-11.pdf> (Accessed on 19.02.2017) (**Оригинално заглавие:** *Загорчева, Д. 2016 Модел за определяне на инвестиционната привлекателност на общините в България, Научна конференция на РУ&СУ, 2016, с.с.63-67.* <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp16/5.1/5.1-11.pdf> (Accessed on 19.02.2017).

Настоящият доклад е част от дисертационен ръкопис по изследваната тематика.